

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 271/08-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. októbra 2008 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť P. M., S., zastúpeného advokátkou JUDr. S. K., L., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 222/2004 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo P. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 222/2004 porušené nebolo.

Odôvodnenie:

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 271/08-12 z 3. septembra 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť P. M., S. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. S. K., L., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 222/2004.

Uvedenou sťažnosťou sa sťažovateľ domáhal, aby ústavný súd v náleze vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 222/2004, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 20 064 Sk.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr 25/08 doručeným ústavnému súdu 24. septembra 2008, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Dňa 2. 12. 2004 napadla na tunajší súd žaloba žalobcu P. M. proti účastníkom konania K. K., a. s. v konkurze, zastúpený správcom konkurznej podstaty JUDr. M. S. a K. K., a. s. o náhradu škody 700.000,- Sk.

Dňa 7. 12. 2004 súd žalobcovi doručil poučenie podľa § 30 O. s. p. a oboznámil ho o tom, že je potrebné upresniť žalobný petit. ...

Podaním zo dňa 17. 2. 2005 žalobca upresnil žalobný petit a namiesto žalovaného v 2. rade označil Sociálnu poisťovňu - Ústredie Bratislava a opravil označenie žalovaného v 1. rade JUDr. M. S. - správca konkurznej podstaty K. K., a. s. v konkurze.

Návrh Sociálnej poisťovni bol doručovaný dňa 15. 3. 2005. Referátom zo dňa 30. 5. 2005 súd vytýčil termín pojednávania na deň 29. 6. 2005.

Listom, ktorý došiel súdu dňa 21. 6. 2005 požiadala Sociálna poisťovňa o odročenie pojednávania z dôvodu kolízií iných pojednávaní.

Žalobca faxovým podaním zo dňa 22. 6. 2005, ktoré písomne doložil podaním došlému súdu dňa 7. 7. 2005 už žiadal priznať náhradu škody vo výške 500.000,- Sk a zároveň predložil plnú moc udelenú Bc. P. M.

Dňa 7. 7. 2005 súd vyzval žalobcu, či vzhľadom na toto podanie, mienil svoj návrh čo do uplatnenej sumy 200.000,- Sk zobrať späť.

Túto skutočnosť potvrdil splnomocnený zástupca žalobcu podaním, ktoré došlo súdu dňa 20. 7. 2005.

Uznesením zo dňa 28. 9. 2005 súd konanie čo do sumy 200.000,- Sk zastavil, uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 25. 10. 2005.

Dňa 28. 10. 2005 súd vytýčil termín pojednávania na deň 8. 2. 2006.

Dňa 7. 2. 2006 došlo súdu podanie žalovaného v 1. rade, ktorým žiadal odročiť termín pojednávania z dôvodu pohrebu rodinného príslušníka ... Súd pojednávanie odročil a dňa 16. 2. 2006 došlo súdu podanie žalovaného v 1. rade, ktorým namietal príslušnosť Okresného súdu Spišská Nová Ves a žiadal postúpiť vec Krajskému súdu v Košiciach v zmysle § 88 ods. 1 písm. j) O. s. p.

Okresný súd dňa 28.2.2006 postúpil vec Krajskému súdu v Košiciach.

Dňa 10.3.2006 došlo súdu vyslovenie nesúhlasu žalobcu s postúpením veci a Krajský súd v Košiciach nesúhlas s postúpením veci vyslovil dňa 13. 6. 2006.

Najvyšší súd SR uznesením z 20. 3. 2007 vyslovil príslušnosť Okresného súdu Spišská Nová Ves. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 30. 4. 2007. Spis došiel Okresnému súdu dňa 30. 5. 2007.

Dňa 27. 7. 2007 bol vytýčený termín pojednávania na deň 19. 11. 2007. Faxovým podaním zo dňa 29. 10. 2007 došlo podanie žalovaného v 1. rade so žiadosťou o odročenie pojednávania z dôvodu jeho dlhodobej práceneschopnosti a pojednávanie navrhol odročiť

na január 2008. Z týchto dôvodov súd dňa 30. 11. 2007 vytýčil nový termín pojednávania na 20. 2. 2008.

Aj vo vzťahu k termínu vytýčenému na deň 20. 2. 2008 došlo súdu ospravedlnenie žalovaného v 1. rade s poukazom na dlhodobú práceneschopnosť s následným liečením po úraze do konca marca 2008. ... Súd dňa 12. 2. 2008 preložil z týchto dôvodov termín pojednávania na deň 23. 4. 2008 a o dôvode zmeny termínu pojednávania účastníkov upovedomil.

Dňa 23. 4. 2008 sa konalo meritórne pojednávanie, na ktorom žalobca opätovne zbral čiastočne svoj návrh čo do sumy 62.500,- Sk späť. Na pojednávaní boli prítomní účastníci konania, resp. ich právni zástupcovia a súd riadne vypočul účastníkov konania. Pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že súd rozhodne o čiastočnom zastavení konania, žalobca riadne špecifikuje žalobný petit, ktorý dosiaľ riadne nešpecifikoval a bolo uložené stranám, aby predložili konkrétne návrhy na doplnenie dokazovania.

Dňa 2. 5. 2008 došlo podanie do spisu JUDr. S. K. o tom, že prevzala práv. zastúpenie žalobcu a dňa 14. 5. 2008 došlo súdu podanie JUDr. S. K., ktorým predložila listinné dôkazy.

Dňa 20. 5. 2008 súd urgoval žalovaného v 1. rade na predloženie mzdových listov žalobcu a vyzval dr. K. na predloženie vypovedania plnej moci udelenej žalobcom Bc. P. M. (V zmysle O. s. p. účastníka môže zastupovať len jeden zástupca a žalobca dosiaľ nevypovedal plnú moc, ktorú žalobca udelil Bc. P. M.)

Dňa 21. 5. 2008 došiel súdu návrh žalovaného v 1. rade na doplnenie dokazovania ...

Dňa 3. 9. 2008 urgoval súd správy od žalovaného v 1. rade a dr. K. a dňa 9. 9. 2008 bolo vydané uznesenie o ďalšom čiastočnom zastavení konania - čo do uplatnenej sumy 62.500,- Sk.

Do dnešného dňa nedošli súdu žiadané správy ani od žalovaného v 1. rade a ani od dr. K.

Napriek tomu bol dňa 18. 9. 2008 vytýčený termín pojednávania na deň 3. 12. 2008, hoci žalobca dosiaľ nešpecifikoval žalobný petit. Túto povinnosť mu súd uložil naposledy v uznesení o odročení pojednávania dňa 23. 4. 2008. ...

Som toho názoru, že vo veci konám plynule - bez prieťahov, vo veci bolo dosiaľ vytýčených celkom 5 pojednávaní, z toho 4 pojednávania boli odročené z dôvodov

namietaných žalovanými. ... Pre vysoký stav vecí v senáte pojednávania vytyčujem minimálne na 2 - 3 mesiace vopred a t. č. mám už termíny pojednávanií plne obsadené do konca novembra tohto roku. ...

Žalobca dosiaľ nešpecifikoval, z čoho pozostáva ním uplatnený nárok upravovaný 2 krát v dôsledku čiastočných späťvzatí, t. j. súdu nie je dosiaľ celkom jasné, ktorým smerom má zamerať dokazovanie, hoci bol na túto skutočnosť opakovane vyzvaný. Žalobca nepredložil súdu ani posudok o bolestnom či sťažení spoločenského uplatnenia - v zápisnici z pojednávania zo dňa 23. 4. 2008 žalobca uviedol, že bolestného sa dožaduje len podľa odhadu. Súd si dosiaľ nemohol vyžiadať ani správy o zdravotnom stave žalobcu, pretože napriek žiadosti súdu o udelenie súhlasu na vyžiadanie takýchto správ, žalobca je dosiaľ nečinný.

K veci dodávam, že súdne konanie momentálne nie je v takej fáze, aby súd bezprostredne musel mať k dispozícii mzdové listy žalobcu, ktoré žalovaný v 1. rade dosiaľ nepredložil, resp. nepredloženie mzdových listov nebráni t. č. ďalšiemu konaniu a dokazovaniu. To bude potrebné až v záverečnej fáze dokazovania v súvislosti s výpočtom mzdového nároku žalobcu, resp. v prípadným znaleckým dokazovaním v tomto smere. Práve túto skutočnosť napáda sťažovateľ vo svojej sťažnosti. Ani žalobca vo vzťahu k ďalšiemu dokazovaniu ku dnešnému dňu nepredložil žiadny návrh na doplnenie dokazovania. Všetky dôkazy, ktoré dosiaľ predložil, predložil len na výzvu súdu, hoci dôkazné bremeno spočíva na žalobcovi. Súd v tomto prípade nahrádza postup žalobcu či jeho zástupcu, resp. zástupkyne vzhľadom na ich nečinnosť. ...“

Čo sa týka úkonov vykonaných vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 1 C 222/2004, ústavný súd z vyžiadaného spisu tamojšieho súdu zistil v podstate totožné skutočnosti, ktoré vyplývajú aj z vyjadrenia predsedu tohto súdu.

Sťažovateľ ešte v sťažnosti doručenej ústavnému súdu 23. mája 2008 oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania v danej veci. Tú istú skutočnosť oznámil aj predseda okresného súdu listom doručeným ústavnému súdu 26. septembra 2008.

Na základe uvedeného ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý ma právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (napr. IV. ÚS 221/04, III. ÚS 103/07, III. ÚS 139/07).

Ústavný súd pripomína, že základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je príkazom pre všetky štátne orgány na také konanie, ktoré vytvára právnu istotu pre subjekty práva. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zákonodarca zabezpečuje prostredníctvom procesnoprávných inštitútov, ktoré sú štátne orgány vrátane všeobecných súdov povinné efektívne a vecne správne využívať. Občiansky

súdny poriadok (ďalej len „OSP“) obsahuje viaceré účinné prostriedky zabezpečujúce plynulosť a optimálnu dĺžku súdneho konania, ktorej výsledkom je právoplatné rozhodnutie a stav právnej istoty.

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Judikatúra ústavného súdu (napr. I. ÚS 20/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 75/07, III. ÚS 118/07) sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (i právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote), sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci (1), správanie účastníka (2) a postup súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha veci a jej význam pre sťažovateľa. Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03, III. ÚS 286/06).

1. Ústavný súd konštatuje, že v namietanom prípade ide o žalobu o náhradu škody *„ako odškodnenie priznanej choroby z povolania, ktorá bola spôsobená pri výkone pracovnej činnosti z dôvodu trvalých následkov a to poruchy sluchu spôsobenej hlukom a sťaženia spoločenského uplatnenia“*. Z hľadiska skutkovej a právnej zložitosti treba uviesť, že takéto spory sú považované za skutkovo i právne zložité. Vychádzajúc z konštantnej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 151/04, IV. ÚS 9/05, II. ÚS 280/06) takýto spor vyžaduje od všeobecného súdu aj osobitne starostlivý prístup, pretože

sa poskytuje ochrana (ak je nárok opodstatnený) právam, ktoré súvisia so živobytím a existenčnými otázkami. Ústavný súd konštatuje, že žiadna skutková a právna zložitost' veci v danom prípade však nemôže ospravedlniť, že konanie tohto druhu, ktoré bolo začaté 2. decembra 2004, nebolo dosiaľ právoplatne skončené.

2. Ku kritériu, ktorým sa hodnotí správanie s'ťažovateľa ako účastníka konania, ústavný súd poznamenáva, že v priebehu konania s'ťažovateľ dvakrát vzal časť návrhu späť a okresný súd musel o uvedených skutočnostiach rozhodnúť. Vo vzťahu k správaniu s'ťažovateľa sa vyjadril aj okresný súd v podaní doručenom ústavnému súdu 24. septembra 2008, keď argumentoval, že s'ťažovateľ a jeho právna zástupkyňa sú v konaní nečinní, a to aj preto, že aj napriek výzve dosiaľ nepredložili vypovedanie plnej moci skôr udelenej s'ťažovateľom inému splnomocnencovi. Ústavný súd si však túto argumentáciu neosvojil, keďže z vyžiadaného spisu okresného súdu vyplýva, že túto povinnosť s'ťažovateľ splnil už 2. júna 2008. Aj keď správanie s'ťažovateľa vyvolalo potrebu vykonania niektorých úkonov okresného súdu (výzvy na upresnenie petitu, na predloženie dôkazov, na poskytnutie informácií, uznesenia o čiastočnom zastavení konania a podobne), to však ešte nezabavuje okresný súd povinnosti, aby vo veci plynule konal využívajúc všetky zákonom dovolené prostriedky za účelom naplnenia dikcie § 2 a § 100 ods. 1 OSP.

3. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným prieťahom, bol postup okresného súdu. Ústavný súd poukazuje na to, že konanie, ktoré významnou mierou ovplyvňuje kvalitu životnej úrovne s'ťažovateľa, prebieha takmer 4 roky. Pozornosti ústavného súdu však neunikla skutočnosť, že 1 rok a 2 mesiace (od 24. marca 2006 do 30. mája 2007) sa spis nenachádzal v dispozičnej sfére okresného súdu, pretože v súvislosti s rozhodovaním o miestnej príslušnosti sa v uvedenom období nachádzal na Krajskom súde v Košiciach a Najvyššom súde Slovenskej republiky. Z pochopiteľných a objektívnych dôvodov okresný súd v označenom období nemohol žiadnym spôsobom ovplyvniť priebeh konania.

S'ťažovateľ namietal len porušenie svojho základného práva nekonaním okresného súdu.

Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný petitom návrhu.

Ústavný súd si však všimol kratšie obdobia nečinnosti okresného súdu. Za potrebné považuje poukázať na obdobie od 20. júla 2005, keď bolo okresnému súdu doručené doplnené podanie sťažovateľa o čiastočnom späťvzátí návrhu, do 28. septembra 2005, keď okresný súd uznesením konanie čiastočne zastavil. Ústavný súd je totiž toho názoru, že okresnému súdu nebránilo nič v tom, aby na podanie sťažovateľa promptne reagoval, avšak okresný súd sa s vydaním rozhodnutia neponáhľal, keďže ho vydal až 2 mesiace po tom, čo mal k dispozícii sťažovateľovo čiastočné späťvzatie návrhu. V tejto súvislosti ústavný súd dáva do pozornosti aj obdobie od 23. apríla 2008, keď sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, na ktorom sťažovateľ vzal svoj návrh sčasti späť, do 9. septembra 2008, keď okresný súd konanie čiastočne zastavil. V tomto období predstavujúcim viac ako 4 mesiace síce okresný súd spracoval aj výzvy účastníkom konania (v máji a septembri 2008), ale tieto skutočnosti neboli prekážkou, aby okresný súd mohol vo veci plynule konať a na základe čiastočného späťvzatia konanie v časti zastaviť.

Ústavný súd považuje za potrebné pripomenúť, že z jeho stabilnej judikatúry vyplýva, že nie každý prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 154/03 a iné).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd preto dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je vedené pod sp. zn. 1 C 222/2004, nedošlo k zbytočným prietahom, a tým ani k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok nálezu).

Keďže ústavný súd nezistil porušenie základných práv a slobôd, nerozhodol o ďalších návrhoch sťažovateľa z dôvodu, že tieto sa viažu na vyslovenie porušenia základných práv a slobôd a úspech v konaní pred ústavným súdom.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. októbra 2008